

УДК 343.827

Т.Б. Ніколаєнко, канд. юрид. наук, доцент, докторант
 Національна академія Державної прикордонної служби України
 імені Богдана Хмельницького
 вул. Шевченка, 46, Хмельницький, Україна

ОКРЕМІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЖИМУ ВИКОНАННЯ ТА ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ТРИМАННЯ В ДИСЦИПЛІНАРНОМУ БАТАЛЬЙОНІ

В статті досліджуються окремі питання специфіки режиму виконання і відбування покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців з його основними структурними елементами. Особлива увага зосереджена на необхідності нормативного закріплення диференціації роздільного тримання різних категорій засуджених військовослужбовців, що відбувають покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні за взводами.

Ключові слова: дисциплінарний батальйон; режим; середній рівень безпеки; роздільне тримання; класифікація засуджених військовослужбовців, взводи.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних завдань кримінально-виконавчого законодавства є регламентація порядку і умов виконання та відбування кримінальних покарань з метою захисту інтересів особи, суспільства і держави шляхом створення умов для виправлення та ресоціалізації засуджених. Основними засобами виправлення та ресоціалізації засуджених є встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим), суспільно корисна праця, соціально-виховна робота, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив. До засуджених військовослужбовців, які тримаються в дисциплінарному батальйоні також застосовуються основні засоби виправлення та ресоціалізації, визначених Кримінально-виконавчим кодексом України (далі КВК), проте особливості його режиму потребують самостійного розгляду. Наскільки він регламентований, досконалий та ефективний залежить результативність виконання покарання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи питання режиму виконання і відбування покарання науковці: П.П. Козлов, Ю.В. Нікітін, М.С. Пузирьов, І.В. Саленков, Л.О. Стрелков, Ю.А. Пономаренко та ін. неодноразово обґрунтовували авторське бачення поняття режиму виконання і відбування покарання, його основних складових елементів [1; 2; 3; 4]. Як і законодавець, вчені сконцентрували свою увагу стосовно відбування та виконання покарання у виді позбавлення волі. Щодо інших видів покарання подібних по позбавлення волі, як вказано у Мінімальних стандартних правилах поведіння з в'язнями, режим не перебував у їх полі зору [5]. Окремі вчені В.В. Букрєєв, А.В. Раков, В.В. Сивов, А.А. Толкаченко, О.І. Шилів та ін. в своїх дослідженнях, хоча і звертали увагу й на інші види покарань, пов'язані з ізоляцією засуджених, в тому числі і щодо засуджених військовослужбовців, проте проблемні питання нормативного врегулювання режиму відбування і виконання покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні залишилися не в повній мірі вирішеними.

Враховуючи особливості виконання і відбування покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, що обумовлені специфікою порядку його виконання і відбування, визначеною подальшим продовженням проходження засудженими військовослужбовцями військової служби та ізоляцією їх певним чином від суспільства, необхідно звернути увагу на питання специфіки режиму виконання і відбування покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців з його основними структурними елементами. Оскільки дане положення є досить об'ємним, ми обмежимося аспектами його окремого складового елементу як диференціації роздільного тримання різних категорій засуджених військовослужбовців, що відбувають покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні.

Метою статті є дослідження роздільного тримання різних категорій засуджених військовослужбовців як складового елементу режиму відбування і виконання покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців.

Виклад основного матеріалу. Як ми вже вказували вище, законодавець, які вчені до розуміння режиму відбування покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні віднесли досить поверхово. Чинний КВК в загальних фразах визначив його як обов'язок засуджених додержуватися вимог режиму, встановлених КВК та нормативно-правовими актами Міністерства оборони України (ч.1 ст. 72 КВК). Жодних інших тлумачень, роз'яснень, визначень стосовно особливостей правового регулювання режиму дисциплінарного батальйону чи його основних елементів немає. Питання лише правового режиму виконання та відбування покарання у *виді позбавлення волі* (виділено автором) законодавством чітко визначено. Так, відповідно до ст.102 КВК режим у виправних і виховних колоніях визначається як встановлений законом та іншими нормативно-правовими актами порядок виконання і відбування покарання, який забезпечує ізоляцію засуджених; постійний нагляд за засудженими; виконання засудженими покладених на них обов'язків; реалізацію прав і законних інтересів засуджених; безпеки засуджених та персоналу; роздільне тримання різних категорій засуджених; різні умов тримання засуджених залежно від виду колоній та зміну умов тримання засуджених [6, ст. 102]. Його чітке регламентування сприяє точній реалізації завдань кримінально-виконавчого законодавства щодо порядку і умов виконання та відбування кримінальних покарань. Проте не до всіх видів покарань дане визначення може бути застосоване. Це положення розповсюджуються лише щодо виконання покарань, пов'язаних з позбавленням волі. Тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, відповідно до норм кримінально-виконавчого законодавства передбачене як покарання, виконання якого не пов'язане із позбавленням волі. Таким чином застосувати положення режиму виконання покарань пов'язаних з позбавленням волі до режиму виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі з кардинально відмінними особливостями їх правового регулювання, не є логічним. Але це не зовсім так.

Одним із елементів режиму виконання і відбування покарання, пов'язаних з позбавленням волі є ізоляція засуджених. Як важливий елемент карального впливу на засудженого [2, с.116], забезпечення якого є одним із показників оцінювання ефективності процесу виконання покарання [7, с.81] ізоляція зумовлює застосування до засудженого вагомих правообмежень, обсяг яких залежить від рівня безпеки виправної колонії, досягнення певного ступеня виправлення та відбуття засудженим строку (його частини) покарання, ступеня, характеру суспільної небезпеки вчиненого злочину, особистості засудженого та його поведінки, а також інших особливих умов, визначених законодавством. Її аспекти визначаються в ізолюванні засудженого від суспільства шляхом поміщення у виправну колонію відповідного режиму безпеки та від інших категорій засуджених з диференційованими умовами тримання. Без ізоляції засудженого із супроводжуючими правообмеженнями неможливе існування і позбавлення волі. Щодо тримання у дисциплінарному батальйоні ізоляція також має місце. Після набрання законної сили вироку суду, яким засуджено військовослужбовця до покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні, останній направляється для його відбування у дисциплінарний батальйон. Як і при виконанні і відбуванні покарання у виді позбавлення волі засуджений військовослужбовець при направленні його для відбування покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні також ізолюється від суспільства. Ізоляція має свій прояв в самому направленні засудженого до дисциплінарного батальйону. Щодо засудженого застосовуються також обмеження вільного пересування, спілкування, вибору місця проживання, служби, виду занять, визначення способу життя, розпоряджання своїм часом та ін.. Інших особливостей ізоляції засудженого військовослужбовця в дисциплінарному батальйоні законодавство не визначило.

У виправних колоніях ступінь ізоляції засуджених, насамперед, залежить від виду колонії (мінімального, середнього чи максимального рівня безпеки) та подальшої поведінки засудженого в період його відбування. Це обумовлюється реалізацією вимоги закону про роздільне тримання засуджених до позбавлення волі (ст. 92 КВК). Розподіл засуджених для

певної групи за відповідними критеріями сприяє досягненню оптимального рівня виправлення особи. До різних категорій злочинців залежно від характеру та ступеня суспільної небезпеки вчинених ними злочинів та минулої злочинної діяльності має застосовуватися різний обсяг карального впливу [8]. Саме класифікація засуджених осіб робить виконання покарання та виправний вплив стосовно кожного засудженого предметним та дійовим, забезпечуючи індивідуалізацію виконання покарання [9, с.10, 11, 21]. Вона сприяє зменшенню шкідливого взаємовпливу між засудженими, мінімізує міжгрупові та міжособистісні конфлікти та створює ефективніші умови досягнення мети покарання. Тому питання розуміння класифікації засуджених постійно викликають науковий інтерес. Різноманіття визначень класифікації засуджених зі спільності досягнення мети забезпечення диференціації виконання покарання, індивідуалізації карально-виховного процесу щодо кожного засудженого окреслює критерії, виступають як групові особливості чи особистісні властивості засуджених. На кожному етапі реалізації класифікації засуджених (первинної, яку в літературі визначають ще як юридичну, горизонтальну, зовнішню чи вторинної (психолого-педагогічної, вертикальної, внутрішньої) за наявності чи відсутності певних критеріїв визначається та змінюється обсяг правообмежень засуджених у різних видах установ виконання покарань. Якщо на первинному етапі критеріями визначаються групи ознак щодо: *особи засудженого* – вік (дорослі, неповнолітні), стать (чоловіки, жінки), приналежність до держави, громадянство (громадянин України, іноземець чи особа без громадянства), стан здоров'я (працездатний, непрацездатний, наявність тяжких чи хронічних захворювань), минула злочинна діяльність; *характеру та тяжкості вчиненого діяння* – ступінь тяжкості вчиненого злочину, форми вини тощо для досягнення максимальної ефективності виконання покарання, то на вторинному етапі вона здійснюється безпосередньо при виконанні покарання у виправних колоніях шляхом розподілу засуджених за критеріями, що визначають характер вчиненого злочину, його спрямованості, криміногенної зараженості особистості (глибини і стійкості її антисуспільної спрямованості), рівня суспільної небезпеки, сформованості правосвідомості, рівня педагогічної занедбаності та моральної деформації, ставлення до умов відбування покарання, наявності та відсутності лідерських якостей, віку, освіти, соціального стану, рис характеру, професії та трудового досвіду, роду занять та ін. Це сприяє забезпеченню вибору стратегії та тактики індивідуального впливу на особу засудженого з можливістю ефективного прогнозування її поведінки під час відбування покарання та подальшого звільнення з установ виконання покарань [10, с.201, 202]. Хоча кожен з етапів є самостійними, проте взаємодіючи між собою, вони детермінують одна одну.

Найбільш детально це реалізовано щодо виконання і відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк та довічного позбавлення волі. Після набрання законної сили вироку суду, на підставі норм кримінально-виконавчого законодавства здійснюється розподіл та направлення до установ виконання покарань для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі на певний строк чи довічного позбавлення волі за відповідними індивідуальними нарядами, персональними нарядами або без таких до колоній різних рівнів безпеки (мінімального, середнього чи максимального) з диференційованими умовами тримання. Крім того в колоніях реалізується положення ст. 92 КВК щодо роздільного тримання різних категорій засуджених. Воно спрямоване на забезпечення ізоляції, запобігання негативного впливу, що може справити на засудженого вперше особа, яка вже відбувала покарання, досягнення максимального педагогічного ефекту від покарання та створення оптимальної системи кримінально-виконавчих установ. Ще в Мінімальних стандартних правилах поводження з в'язнями, мета класифікації засуджених визначалась як: а) відокремленого ув'язнених тих, хто в силу свого злочинного минулого або негативних рис характеру може погано впливати на інших; б) розподілу ув'язнених на категорії, що полегшувало б роботу з ними, спрямовану на повернення їх до життя в суспільстві [5, ст.67]. При чому вона повинна бути гнучкою, захищати групи ув'язнених та їхні права, визначати необхідні рівні безпеки і контролю, забезпечувати різні види діяльності з врахуванням його індивідуальних потреб, здібностей і нахилів. Частково дане положення стосується і засуджених військовослужбовців. Якщо чоловіки, які раніше працювали в

суді, органах прокуратури, юстиції та правоохоронних органах засуджені до позбавлення волі, їх направляють для відбування покарання до Менської виправної колонії управління Державної пенітенціарної служби України в Чернігівській області (№ 91); а уперше засуджені до позбавлення волі на певний строк жінки, які раніше працювали в суді, органах прокуратури, юстиції та правоохоронних органах, до сектору при Галицькій виправній колонії управління Державної пенітенціарної служби України в Івано-Франківській області (№ 128) із забезпеченням окремого їх утримання. [11, п.2.14]. Якщо ж засудженими виявляються військовослужбовці, яким призначено покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні питання про класифікацію засуджених у такому вигляді мова не йде.

Всі засуджені військовослужбовці в дисциплінарному батальйоні тримаються разом. Жодної диференціації щодо рівнів безпеки, умов утримання, роздільного тримання різних категорій засуджених (за винятком військовослужбовців з числа осіб офіцерського складу та інших категорій військовослужбовців) законодавством не передбачено.

Після набрання законної сили вироку суду, засуджений військовослужбовець до покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні направляється у дисциплінарний батальйон. На відміну від виправних колоній, дисциплінарний батальйон не розрізняє рівнів безпеки. Існування кримінально-виконавчих установ різних рівнів безпеки обумовлене реалізацією вимоги закону щодо роздільного тримання засуджених, забезпечення ізоляції та запобігання негативному впливу з боку інших категорій засуджених та створення оптимальної системи кримінально-виконавчих установ. Крім того кожен рівень безпеки визначає і відповідне правове становище засудженого. Відсутність даного положення щодо дисциплінарного батальйону усуває можливість диференційованого підходу до виконання покарання з урахуванням різних категорій засуджених. Тому, на нашу думку, доцільно, визначити рівень безпеки і для дисциплінарного батальйону як військової частини, в якій відбувають покарання засуджені військовослужбовці. Найбільш обґрунтованим варіантом може бути визначення дисциплінарного батальйону як дисциплінарного батальйону із середнім рівнем безпеки. Ця позиція підкріплюється положенням п. 2.4 Інструкції про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі. До виправних колоній середнього рівня безпеки із СІЗО направляються жінки, засуджені до покарання у виді довічного позбавлення волі; жінки, яким покарання у виді смертної кари або довічного позбавлення волі замінено позбавленням волі на певний строк у порядку помилування або амністії; чоловіки, вперше засуджені до позбавлення волі за тяжкі та особливо тяжкі злочини; чоловіки, які раніше відбували покарання у виді позбавлення волі; чоловіки, засуджені за вчинення умисного злочину невеликої та середньої тяжкості в період відбування покарання у виді позбавлення волі [11]. А оскільки застосування покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні можливе, як правило, у випадку вчинення злочинів невеликої тяжкості, та з урахуванням особи винного, обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, злочинів середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі [12, п.2] саме даний рівень безпеки найбільш вдало визначатиме правове становище засуджених до тримання в дисциплінарному батальйоні та забезпечуватиме диференційований підхід до умов тримання різних категорій засуджених.

Подальша класифікація засуджених військовослужбовців відбувається в період їх прийому. Протягом 10 діб до повного вивчення документів засудженого військовослужбовця, останній утримується окремо від інших засуджених військовослужбовців. У цей час з ним проводяться заняття з предметів загальновійськової підготовки та охорони праці. Після чого він направляється до інших засуджених для відбування покарання. Відсутність критеріїв класифікації засуджених військовослужбовців для їх роздільного утримання (окрім військовослужбовців з числа офіцерського складу, які утримуються окремо від інших категорій військовослужбовців) є суттєвим порушенням змісту режиму відбування та виконання покарання. Усунення такого недоліку можливе шляхом нормативного визначення ізолюваного тримання різних категорій засуджених військовослужбовців шляхом розподілу по ротах, взводах та відділеннях. Доцільно створити в дисциплінарному батальйоні

ізолюваних ділянок (взводів) для роздільного тримання засуджених військовослужбовців: 1) які вчинили злочин вперше; 2) раніше судимі особи, в тому числі і ті, які раніше відбували покарання у виді позбавлення волі чи тримання в дисциплінарному батальйоні; 3) які вчинили злочини середньої тяжкості, тяжкі чи особливо тяжкі, яким позбавлення волі було замінено на тримання в дисциплінарному батальйоні; 4) які вчинили злочин невеликої тяжкості та призначено покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні.

У теорії кримінального права під вчиненням злочину вперше розуміється не вчинення особою раніше будь-якого діяння, передбаченого Особливою частиною Кримінального кодексу України; відсутність у особи непогашеної або незнятої судимості за раніше вчинений злочин; відсутність щодо особи кримінального провадження у зв'язку із вчиненням нею злочину, а також у разі хоча і вчинення раніше кримінально караного діяння, але особа була виправдана судом; звільнена від кримінальної відповідальності; реабілітована; засуджена без призначення покарання або звільнена від покарання чи відбула покарання за діяння, злочинність і караність якого усунена законом.

Під визнання особою такою, що раніше відбувала покарання, зокрема у виді позбавлення волі, розуміють тоді, коли особа раніше була засуджена до покарання у виді позбавлення волі, фактично його відбувала в установах кримінально-виконавчої системи, незалежно від зняття чи погашення судимості [10, с. 211]. Таке положення є досить неоднозначним. З одного боку, припинення судимості за підставами зняття чи погашення анулює всі кримінально-правові та загальноправові наслідки засудження та призначення покарання. Особа в правовому сенсі вважається такою, що раніше не вчиняла злочини і не відбувала покарання. Врахування в будь-якому випадку наявної в неї погашеної чи знятої судимості суперечить правовій суті самого інституту припинення судимості. З іншого боку, ступінь суспільної небезпеки даних осіб є порівняно вищою, попри тих, які взагалі не вчиняли злочини та не перебували у місцях позбавлення волі. Особи, які неодноразово порушили закон та не припинили свою злочинну діяльність характеризують етап деморалізації та ескалації особистості, формування в неї усталених антисоціальних позицій. Виправлення її виявляється досить складним процесом. При потраплянні в дисциплінарний батальйон такі особи негативно впливають на засуджених вперше військовослужбовців. Шляхом активізації неформальних методів впливу акумулюється асоціальна субкультура із специфічним набором ціннісних орієнтацій, норм, правил поведінки, сукупністю неформальних взаємозв'язків правопорушників нав'язуванням певних норм поведінки в психологічному та фізичному відношенні та впливу на засоби виправного характеру. Це змушує одних засуджених пасивно ставитись до основних засобів виправлення та ресоціалізації, здійснюваних командуванням дисциплінарного батальйону, інших відкрито протистояти цьому або скептично відноситись до їх проведення.

В свою чергу запроваджені неформальні правила розповсюджують та удосконалюють злочинні навики, укріплюють антисоціальну лінію поведінки засуджених, не підтримують, а більше тероризують тих, хто намагається співпрацювати із управлінням батальйону, негативно впливають на психологічну обстановку серед засуджених та ускладнюють роботу управління. Ще в Мінімальних стандартних правилах поводження з в'язнями зверталась увага на необхідність відокремлення ув'язнених від тих, хто в силу свого злочинного минулого або негативних рис характеру може погано на них впливати [5, ст. 67]. Стаття 92 КВК підтверджує дане положення шляхом визначення роздільного тримання засуджених до позбавлення волі у виправних і виховних колоніях, які вперше засуджені до позбавлення волі від тих, які раніше відбували покарання у виді позбавлення волі.

Негативним прикладом є наявність засуджених військовослужбовців, які момент вчинення злочину мали незняту і непогашену судимість. Станом на 2013 р. кількість засуджених військовослужбовців, які на момент вчинення злочину мали незняту і непогашену судимість становило 2,4 %, з яких 75 % мали одну судимість. Революція гідності (листопад 2013 року – лютий 2014 року) та воєнна агресія на Сході України обумовила необхідність створення нової системи забезпечення національної безпеки України, передбаченою Стратегією національної безпеки України. Забезпечення готовності держави, її економіки

і суспільства до оборони та відбиття зовнішньої агресії у будь-яких формах і проявах (зокрема у формі гібридної війни), підвищення рівня обороноздатності держави стали ключовим пріоритетом політики національної безпеки. Але з проведенням часткової мобілізації в ряди військових формувань з числа мобілізованих військовозобов'язаних потрапили і особи із сумнівною репутацією.

Станом на 01 січня 2016 року збільшилася кількість осіб із однією судимістю до 84 % та 7,6 % із трьома при вчиненні військових злочинів. Дана категорія осіб, маючи досвід антисуспільної поведінки, негативні наслідки щодо її реалізації, не в повній мірі розуміють особливості проходження військової служби, наявності військової дисципліни та бездоганного і неухильного додержання всіма військовослужбовцями порядку і правил, встановлених військовими статутами та іншим законодавством України та негативно впливають на інші категорії військовослужбовців.

Тому, як і при дотриманні вимог КВК щодо роздільного тримання засуджених до позбавлення волі осіб, які вчинили злочин вперше від раніше судимих осіб та тих, які раніше відбували покарання у виді позбавлення волі чи тримання в дисциплінарному батальйоні, це положення доцільно запровадити і щодо роздільного тримання засуджених військовослужбовців у дисциплінарному батальйоні.

Аналогічна ситуація стосується і положення щодо роздільного тримання засуджених, яким позбавлення волі було замінено на тримання в дисциплінарному батальйоні за вчинення злочинів середньої тяжкості, тяжкі чи особливо тяжкі та тих, яким призначено покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні за вчинення злочинів невеликої тяжкості. Необхідність роздільного тримання засуджених в залежності від ступеня тяжкості вчиненого злочину обумовлює їх взаємозв'язок зі ступенем суспільної небезпечності самої особи. Ступінь тяжкості злочину визначається не тільки об'єктивними ознаками (які формують об'єктивну сторону чи об'єкт злочину), але й тими ознаками, які визначають його суб'єктивну сторону злочину (вину, мотив, мету вчинення злочину). Саме суб'єктивні ознаки в ряді випадків виступають вирішальними факторами, що формують суспільну небезпечність як самих злочинів, так і особи, які їх вчиняє. Здебільшого вчинення особою злочину є результатом її вольової поведінки, прагнення досягти бажаного результату. Чим вища цінність суспільних відносин, тим більша суспільна небезпечність діяння, що на нього посягає. Відповідно і особа, усвідомлюючи це, продовжує свою злочинну діяльність. Ступінь її небезпечності проявляючись у вчиненні злочину, в подальшому визначатиметься ступенем можливості вчинення нею нового злочину [14, с.154]. Тому суд при призначенні покарання, виходячи з фактичних обставин справи, визначаючи ступінь тяжкості вчиненого особою злочину приймає рішення щодо призначення остаточного покарання, необхідного і достатнього для виправлення особи та попередженню вчинення нею нових злочинів.

Висновки. Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, можна зробити наступні висновки. Дисциплінарний батальйон як військова частина, що призначена для забезпечення виконання кримінального покарання стосовно військовослужбовців, які за вироком суду засуджені до тримання у дисциплінарному батальйоні має свій режим, який повинен забезпечувати ізоляцію засуджених, роздільне тримання різних категорій засуджених в залежності від виду колоній (відповідного рівня безпеки). Для реалізації цього доцільно визнати тримання в дисциплінарному батальйоні видом виконання і відбування покарання, пов'язаний з ізоляцією засудженого. Для спільного застосування норм, що регламентують порядок виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією засуджених доцільно віднести тримання в дисциплінарному батальйоні до групи виконання покарань, що регламентує порядок виконання покарань у виді позбавлення волі. При цьому спільну ознаку як ізоляція засуджених необхідно замінити позбавлення волі.

Забезпечуючи ізоляцію засуджених, диференційований підхід до утримання різних категорій засуджених військовослужбовців, запобіганню їх негативного впливу між собою, слід визнати дисциплінарний батальйон як військову частину призначену для забезпечення виконання покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні із середнім рівнем безпеки.

Для попередження негативних процесів неформальних відносин в колі осіб, які раніше відбували покарання, тих, які вчинили злочини середньої тяжкості, тяжкі чи особливо тяжкі, виключення можливості інформаційного обміну у «злодійському товаристві», нейтралізації субкультурного впливу на інших, підтримці кримінальних традицій тощо. Доцільно запровадити роздільне тримання засуджених військовослужбовців у дисциплінарному батальйоні за взводами: 1) які вчинили злочин вперше; 2) раніше судимі особи, в тому числі і ті, які раніше відбували покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні; 3) які вчинили злочини середньої тяжкості, тяжкі чи особливо тяжкі, яким позбавлення волі було замінено на тримання в дисциплінарному батальйоні; 4) які вчинили злочин невеликої тяжкості та яким призначено покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні.

Список літератури

1. Козлов П.П. Режим виконання кримінальних покарань: монограф./ П.П. Козлов, Ю.В.Нікітін, Л.О.Стрелков. – К.: КНТ, 2008. – 272 с.
2. Пузырьов М.С. Реалізація виправними колоніями принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк: монографія/ М.С.Пузырьов; за наук. ред. І.Г.Богатирьова. –К.: ВД «Дакор», 2014. – 300 с.
3. Саленков І.В. Режим виконання і відбування кримінального покарання у виді позбавлення волі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Саленков Іван Володимирович; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х., 2011. – 216 с.
4. Пономаренко Ю. А. Види наказаний по уголовному праву Украины: монография /Ю.А.Пономаренко. – Харьков: Издательство «ФИНН», 2009. – 344 с.
5. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями ООН [Електронний ресурс]: Правила, Міжнародний документ від 30.08.1955. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_212.
6. Кримінально-виконавче законодавство України. Кримінально-виконавчий кодекс України. Нормативно-правові акти/ Упоряд.: В.С.Ковальський, Ю.М.Хахуда. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 432 с.
7. Яковець І.С. Теоретичні та прикладні засади оптимізації процесу виконання кримінальних покарань: монографія/ І.С.Яковець. – Х.: Право, 2013. – 392 с.
8. Коваленко В.В. Классификация лиц, осужденных к лишению свободы, и проблемы дифференциации исполнения наказания в исправительно-трудовых колониях: автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / В.В.Коваленко, Киевская высшая школа МВД СССР. – Киев, 1991. – 19 с.
9. Стручков Н.А. Классификация осужденных к лишению свободы и определения им вида исправительно-трудовой колонии / Н.А.Стручков, В.Н.Брызгалов. – К.: МООН УССР, 1967. – 112 с.
10. Кримінально-виконавче право: підручник/ В.В.Голіна, А.Х.Степанюк, та ін., за ред. В.В.Голіни і А.Х.Степанюка. – Х.: Право, 2015. – 392 с.
11. Інструкція про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі: Наказ Міністерства юстиції України 08.02.2012 р. № 222/5 // Офіційний вісник України, 2012. – № 14. – С.147. – Ст. 524.
12. Інструкція про порядок відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: Наказ Міністерства оборони України 18.05.2015 р. № 215 // Офіційний вісник України, 2015. – № 53. – С.178. – Ст. 1726.
13. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-ХІІ: станом на 06 жовтня 2015 р./ Відомості Верховної Ради, 2015. – № 47. – Ст. 436.
14. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: монографія/ Ю.В. Баулін. – К.: Атіка, 2004. – 296 с.

Стаття надійшла 25.03. 2016 р.

Т.Б. Николаенко, канд. юрид. наук, доцент, докторант
 Национальная академия Государственной пограничной службы Украины
 имени Богдана Хмельницкого
 ул. Шевченко, 46, Хмельницкий, Украина

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ НОРМАТИВНОГО УРЕГУЛИРОВАНИЯ РЕЖИМА ИСПОЛНЕНИЯ И ОТБЫВАНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ СОДЕРЖАНИЯ В ДИСЦИПЛИНАРНОМ БАТАЛЬОНЕ

Резюме

В статье рассматриваются особенности исполнения и отбывания наказания в виде содержания в дисциплинарном батальоне военнослужащих, обусловленные спецификой порядка его исполнения и отбывания с дальнейшим продолжением прохождения

осужденными военнослужащими военной службы и изоляцией их определенным образом от общества.

Обеспечивая изоляцию осужденных, дифференцированный подход к содержанию разных категорий осужденных военнослужащих, предотвращению их негативного влияния между собой, с определением соответствующего правового положения осужденного автор предлагает определить дисциплинарный батальон как военную часть, предназначенную обеспечить исполнение наказания в виде содержания в дисциплинарном батальоне со средним уровнем безопасности.

Для предупреждения негативных процессов неформальных отношений в кругу лиц, которые раньше отбывали наказание, тех, кто совершил преступления средней тяжести или тяжкие, исключения возможности информационного обмена в «преступной среде», нейтрализации субкультурного влияния на других, поддержке уголовных традиций предложено нормативное урегулирование раздельного содержания осужденных военнослужащих в дисциплинарном батальоне по взводам: 1) лица, совершившие преступление впервые; 2) ранее судимые лица, в том числе и те, кто ранее отбывал наказание в виде лишения свободы или содержания в дисциплинарном батальоне; 3) лица, совершившие преступления средней тяжести, тяжкие или особо тяжкие, которым лишение свободы было заменено содержанием в дисциплинарном батальоне; 4) лица, совершившие преступление небольшой тяжести, которым назначено наказание в виде содержания в дисциплинарном батальоне.

Ключевые слова: дисциплинарный батальон; режим; средний уровень безопасности; раздельное содержание; классификация осужденных военнослужащих; взвода.

T.B. Nikolaienko, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor, Doctoral
National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine
Named after Bohdan Khmelnytsky
Shevchenko Street, 46, Khmelnytsky, Ukraine

SOME ISSUES OF THE STANDARD REGULATION OF THE EXECUTION AND ENDURING THE «DETENTION OF MILITARY IN A PENAL BATTALION» PUNISHMENT

Summary

In the article the author draws attention to the peculiarities of the the execution and enduring of the «Detention of military in a penal battalion» punishment, conditioned by the specificity of its execution and enduring order, defined by the further continuation of the military service by convicted servicemen and their social isolation in a certain way.

Providing isolation of the convicted, a multi-pronged approach concerning the detention of different categories of convicted servicemen, preventing their negative influence on each other, with determination of the proper legal status of the convicted, the author suggests the recognition of the penal battalion as a military unit to be used to ensure the execution of the “Detention of military in a penal battalion” punishment with a medium safety rate.

To prevent negative processes of informal relations in the circle of persons who endured their punishments before, those who have committed crimes of average gravity or grave crimes, to exclude the possibility of information exchange in “thieves’ world,” to neutralize the subcultural influence on other and support of criminal traditions and all the author suggests standard regulation of the convicted servicemen detention in penal battalion by such platoons: 1) those who committed the crime for the first time; 2) previously convicted persons, including those who previously endured the punishment of deprivation of liberty or detention in penal battalion; 3) those who have committed crimes of medium gravity, grave or gravest crimes and for whom the deprivation of liberty was changed to the detention in penal battalion; 4) those who committed minor crimes and were inflicted the “Detention in a penal battalion” punishment.

Key words: penal battalion, control, medium safety rate, separate detention, convicted military classification, platoon.